

HET VERHAAL ONTBREEKT

Museum BELvue in Brussel

Er is geen betere plek voor een museum over de geschiedenis van België dan het Belvuegebouw aan de rand van het Warandepark, dat tussen het Koningsplein en Paleizenplein gelegen is en aanschurkt tegen het Koninklijk Paleis. Een wapperende tricolore steekt boven het museum uit, terwijl onder het museum zich de ruïnes bevinden van het middeleeuwse Coudenbergpaleis. De royale binnenplaats is gevuld met zitmeubilair van biermerk Vedett. Veel Belgischer kan het niet worden.

Sinds 2005 huisvest het Belvue, dat in 1902 is aangekocht door Leopold II, een museum over de nationale geschiedenis: BELvue. De dynastieke geschiedenis van het vorstenhuis was daarbij een van de pijlers. In 2009 werd het museum ook een centrum gewijd aan de democratie en in 2016 is de vaste opstelling vanuit dat oogpunt hernieuwd. Op een late zomerdag in september bezoek ik de nieuwe opstelling.

Visueel vormt het nieuwe museum een ingetogen spektakel. De vormgeving van de hand van het Gentse bureau Tijdsbeeld & Pièce Montée is piekfijn afgewerkt. De allure van het gebouw wordt weerspiegeld in het parcours. De zeven zalen zijn dogmatisch volgens eenzelfde schema ingedeeld, met videostatements van gewone Belgen, witte installaties, een moderne versie van een stereoscoop en paneelwerk opgebouwd in het midden van de ruimte. Het museummeubilair is in tricolore. Aan de muren van het museum hangt dan weer opmerkelijk weinig – sommige zalen voelen bijna kaal aan – en zoals te verwachten was in een hedendaags museum hebben tekst en object het moeten afleggen tegen multimedia en vernieuwende presentatiewijzen. De groei van de Europese Unie wordt bijvoorbeeld gepresenteerd aan de hand van een kubistisch paneel waarin de landen oplichten naarmate de jaartallen oplopen. De migratiestromen in ons land worden grafisch voorgesteld op een groot ledpaneel dat lijkt weggekaapt uit het operationele hoofdkwartier van een spoorwegbedrijf. In het nieuwe BELvue Museum heeft men niet op een euro gekeken.

Naast de vorm is er natuurlijk de inhoud. Hoe kan de nationale geschiedenis voorgesteld worden in een

land waar meer dan 30 procent van de mensen stemt op een anti-Belgische partij? Hoe vertel je de geschiedenis van België, met zijn complexe staats- en natievorming, waarvan het eindpunt onzeker is? Deze stekelige vragen worden handig omzeild door het Belgische verleden met een ruim thematisch raster te bedekken. Zeven thema's zijn er, voor elke zaal één. Het zijn onderwerpen waar niemand tegen kan zijn: democratie, solidariteit, welvaart, pluralisme, immigratie, taal en Europa. Een en ander hangt ook samen met de opdracht die het museum (dat geleid wordt door de Koning Boudewijnstichting) zichzelf heeft gegeven als centrum voor de democratie, in het bijzonder wat betreft de vorming van jongeren.

“Immigratie” verenigt de negentiende-eeuwse Red Star Line met de twintigste-eeuwse gastarbeiders; “Pluralisme” beschrijft onder meer de ontkerkelijking en de progressieve ethische koers van België; “Europa” wordt voorgesteld als de behoeder van de natie in tijden van oorlog en vrede. Het is met grove trekken dat de contouren van elk thema geschetst worden. Sommige zalen worden inhoudelijk tot de essentie herleid. “Democratie” bijvoorbeeld, wordt verbeeld aan de hand van de evolutie van het stemrecht, de stamboom van de koninklijke familie en een exemplaar van de grondwet. “Welvaart” wordt voorgesteld door een gigantische toonbank, die als een historisch uitstal-

Museum BELvue © Frank Toussaint

Hoe vertel je de geschiedenis van België, met zijn complexe staats- en natievorming, waarvan het eindpunt onzeker is?

Museum BELvue © Frank Toussaint

raam de nationale producten etaleert. Overdaad is weldaad, lijkt hier de boodschap.

Zeker in een opstelling die vooral door de vorm wordt bepaald, komt de zwakte van het museale medium inzake kennisoverdracht en historische diepgang tot uiting. Kan in een kunsthistorisch museum de esthetiek van de objecten nog voldoende zijn voor een geslaagd bezoek, dan moet een historisch museum, als het meer wil doen dan verrassen, ook een verhaal brengen. Dat ontbreekt in BELvue. Het museum verbluft, maar brengt weinig geschiedenis, zeker als je het zou vergelijken met het potentieel van een boek. Rondlopend in de zalen krijg je wel indrukken, flarden, citaten; je leest delen van een tijdlijn, snuffelt in de animaties, bekijkt een brief van koning Boudewijn en filmpjes over het eerste homohuwelijk. De verdeling over zeven thematische zalen draagt bij tot een verbrokken geheel. Het is dan maar de vraag hoe bijvoorbeeld buitenlandse toeristen, die ook tot het doelpublik behoren, hier een groter beeld in kunnen zien.

Elk van deze zalen wordt ingeleid door gewone Belgen, de *vox populi*, die in videoformaat de bezoeker toespreken. Ze plaatsen de onderwerpen in hun context, zorgen voor een kritische stem en actualiseren de historische thema's. Zelf neemt het museum nauwelijks stelling en laat het de vorm voor zich spreken (alleen spreekt die niet voor zich). Het verbergt zich inhoudelijk achter de statements van het volk en dat geeft samen met de professionele vormgeving een wat

afstandelijk en anoniem gevoel. We liepen er ook haast alleen rond.

Voor een flaneerbezoek in de hoofdstad hoeft het luchtige gevoel dat BELvue uitademt misschien niet zo erg te zijn. In contrast met de strak ingerichte zalen zijn de gangen van het museum aangekleed als vitrinekasten van het verleden, waar een vrolijke nevenschikking van honderden objecten wordt tentoongesteld. Een boordevol tijds kabinet wordt er getoond. Het geheel vormt een materieel geheugen van België en is aantrekkelijk om naar te kijken. We zien de saxofoon van Sax, Hasseltse jenever, kristal uit Val-Saint-Lambert, lingerie van huis Van de Velde, faïence van de familie Boch, een fichebak uit het Mundaneum van Paul Otlet en Henri la Fontaine, muziek van Brel, 'Mia' van Gorki, een wafelijzer, schriftjes van Atoma, de mondharmonica van Toots, tassen van Delvaux, fototoestellen van Agfa-Gevaert, meubels van Kewlox. Mijn gezelschap vroeg zich af wat een Chinese toerist eigenlijk zou denken van zo'n kroketmachine van Milcroquettes. Maar één antwoord is mogelijk: *this must be Belgium*.

RUBEN MANTELS

BELvue, Paleizenplein 7, 1000 Brussel, www.belvue.be.